

Kärkölen kunta, Ympäristölautakunta
kirjaamo@karkola.fi

Viite: Lausuntopyyntö 16.9.2022**Asia: Kärkölen rakennusjärjestyksen uusiminen, Luonnosvaihe**

Kärkölen kunta on uusimassa rakennusjärjestystään. Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo lausuu Kärkölen kunnan rakennusjärjestyksen luonnoksesta seuraavaa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 14§ mukaan *rakennusjärjestyksessä annetaan paikallisista oloista johtuvat suunnitelmallisen ja sopivan rakentamisen, kulttuuri- ja luonnonarvojen huomioon ottamisen sekä hyvän elinympäristön toteutumisen ja säilyttämisen kannalta tarpeelliset määräykset.*

Rakennusjärjestyksen rooli korostuu alueilla, joilla tarkin kaavataso on maakuntakaava. Maalaismaisena kuntana tällaista aluetta on Kärkölässä pinta-alallisesti paljon, joskin harvaan asuttuna. Näillä alueilla on kuitenkin myös muinaisjäännöksiä sekä rakennus- ja kulttuurihistoriallisia, kyläkuvallisia ja maisemallisia arvoja, joiden huomioon ottaminen on kaavan puuttuessa tärkeää nostaa esille rakennusjärjestyksessä.

Rakennusjärjestyksen luonnoksessa on jo joitakin mainintoja arvokohteisiin tai suojeltuihin rakennuksiin kohdistuvien toimenpiteiden osalta. Arvokohde käsitteenä on siksi tärkeää avata myös rakennusjärjestyksen alkuosan määritelmässä seuraavasti: *Arvokohde voi tarkoittaa myös muita kuin kaavalla tai erityislaeilla suojeltuja kohteita, kuten kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti merkittäviä kohteita tai alueita. Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo antaa neuvontaa ja toimii lausunnonantajana arvokohteita koskien.*

Lisäksi museo esittää, että rakennusjärjestyksen II luvun 6 § (Rakennuksen sopeutuminen ympäristöön) alakohdaksi lisätään seuraavat huomioon otettavat asiat, kun suunnittelu ja rakentaminen kohdistuu kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta arvokkaille alueille, joilla ei toteudu asema- tai yleiskaavan ohjausvaikutus:

Kulttuuriympäristön huomioon ottaminen

- 1) Kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain rauhoittamia maaperässä säilyneitä rakenteita ja jälkiä ihmisen muinaisesta toiminnasta. Muinaisjäännösalueilla muinaisjäännökseen kajoaminen on kiellettyä ilman Museoviraston lupaa. Rakennushanketta suunniteltaessa tulee selvittää lähiympäristön mahdolliset muinaisjäännökset ja hankkeen vaikutus niihin. Tiedot muinaisjäännöksistä löytyvät Museoviraston ylläpitämästä muinaisjäännösrekisteristä (www.kyppi.fi). Kiinteän muinaisjäännöksen ja sen suoja-alueen

määrittelee museoviranomainen. Jos rakennuspaikalla tai sen läheisyydessä sijaitsee muinaisjäänös, tulee rakennushankkeeseen ryhtyvän hyvissä ajoin neuvotella museoviranomaisen kanssa maankäyttöä koskevista suunnitelmistaan ja pyytää suunnitelmista alueellisen vastuumuseon lausunto. Ennen rakentamiseen ryhtymistä ja rakentamisen aikana tulee toimia museoviranomaisen määrittelemällä tavalla.

Muinaisjäänökset ovat muinaismuistolain 1 §:n mukaisesti rauhoitettuja heti löytyessään ilman erillistä suojelupäätöstä. Jos sellaisellakin alueella, josta ei ole tiedossa kiinteitä muinaisjäänöksiä, rakentamisen yhteydessä havaitaan merkkejä mahdollisesta muinaisjäänöksestä, on työt lain mukaan keskeytettävä ja ilmoitettava asiasta museoviranomaiselle (MML 14 §).

Viittaus: Muinaismuistolaki 295/63, MRL 197 §

- 2) Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaissa kulttuuriympäristöissä ja maisema-alueilla suunnittelun lähtökohdaksi on otettava kulttuuriympäristön arvojen säilyttäminen. Valtakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä (www.rky.fi) ja maisema-alueita (www.ymparisto.fi/fiFI/Luonto/Maisemat/Arvokkaat_maisemaalueet) koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (MRL 22§, 24§). Maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja maisema-alueiden aluerajaukset on esitetty maakuntakaavassa ja ne on otettava huomioon toimenpiteitä toteutettaessa (MRL 32§, 118§, 139§). Kyseisille alueille kohdistuvat toimenpiteet ovat luvanvaraisia ja Päijät-Hämeen alueelliselle vastuumuseolle on varattava tilaisuus lausunnon antamiseen.
- 3) Paikallisesti arvokkaissa kulttuuriympäristöissä ja inventoiduissa kohteissa suunnittelun lähtökohtana on kulttuuriympäristön paikallisen omaleimaisuuden säilyttäminen. Inventoiduista kohteista saa tietoa kunnasta tai Päijät-Hämeen alueellisesta vastuumuseosta. Alueilla, joissa inventoinnit eivät ole kattavia, on tarpeen tehdä lisäselvityksiä. Alueelliselle vastuumuseolle on varattava tilaisuus lausunnon antamiseen. (MRL 118§, 139§)
- 4) Kunnan viranomainen voi lupaa haettaessa edellyttää rakennuksen kulttuurihistoriallisten arvojen selvittämistä tai kuntoselvityksen laatimista. Kulttuurihistoriallisten arvojen tai kohteen kunnan selvittää alan asiantuntija. Päijät-Hämeen alueelliselle vastuumuseolle on varattava tilaisuus lausunnon antamiseen. (MRL 118§, 139§)

Viittaukset: Maankäyttö- ja rakennuslaki 314/1999.

Lisäksi museo esittää seuraavia yksittäisiä täydennyksiä rakennusjärjestykseen:

II luku 11 § Aurinkosähkö ja sähköautojen latauspisteet
Aurinkosähkön keräyspisteen voi rakentaa rakennuksen katolle ilman erillistä rakennuslupaa. Tätä suuremmat keräysalueet vaativat rakennusluvan. Ehdotetaan lisäystä: *Arvokohteissa ja suojelluissa rakennuksissa julkisivuille tai katteelle asennettavat aurinkopaneelit ja ilmalämpöpumput edellyttävät aina toimenpidelupaa ja Päijät-Hämeen alueellisen vastuumuseon kuulemista.*

II luku 13 § Rakennuksen ja rakennetun ympäristön hoito ja valvonta sekä varastointi
Kaavassa suojellulla tai muutoin arvokkaaksi arvioidulla alueella tulee ennen ympäristökuvaan vaikuttavien toimenpiteiden toteuttamista olla yhteydessä rakennusvalvontaviranomaiseen. Ehdotetaan lisäystä: *ja alueelliseen vastuumuseoon. Tällaisia toimenpiteitä ovat myös julkisivuille tai katteelle asennettavat aurinkopaneelit ja ilmalämpöpumput.*

Saman kohdan soveltamisohje

Ympäristökvaltaan arvokkaita alueita ovat valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ja -maisemat. Ehdotetaan lisäystä: *sekä paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.*

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö	Liisa Koskelainen
tutkija, arkeologi	Siiri Tuomenoja
rakennustutkija	Lauri Miettinen
korjausrakentamisen asiantuntija	Anssi Malinen

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus